J-01

Ay UG
SN-AI

GUJARAT AYURVED UNIVERSITY JAMNAGAR

(Affiliated Ayurved College)

JOURNAL FOR THE SYLLABUS OF AYURVEDACHARYA (B.A.M.S.)
AS PER MSE-UG 2022 & NCISM GUIDELINE

FIRST PROFESSIONAL – B.A.M.S.

SAMSKRITAM EVAM AYURVED ITHIHAS

(SUBJECT CODE-AyUG-SN & AI)

Name of the student : ______________________________

Name of the College : ______________________________

Institutional Roll No. : ______________________________

GAU Examination No. : ______________________________

Academic Year : ______________________________

GUJARAT AYURVED UNIVERSITY JAMNAGAR

(Affiliated Ayurved College)

CERTIFICATE

This is to certify that following practical journal cum activity book of **SAMSKRITAM EVAM AYURVED ITHIHAS** embodies the outcome of original practical performed by

Mr. / Miss. / Mrs. ....

of **1st** professional **B.A.M.S.** student having

Institutional Roll No .... &

Gujarat Ayurved University (GAU) Examination No ....

These Practicals / Non-Lecture Activities have been carried out as a part of prescribed syllabus of 1st Prof. BAMS course by NCISM. Total ________No. of Practical out of _________ practicals were done during the academic year of.................... All above practicals are done under the supervision of me/us.

Signature Faculty of Sanskrit	Signature of Head Dept. of Samhita Siddhanta & Sanskrit

Date Of University Examination	Signature of University Internal Examiner	Signature of University External Examiner

GUJARAT AYURVED UNIVERSITY – JAMNAGAR

JOURNAL OF
SAMSKRITAM EVAM AYURVED ITHIHAS
(SANSKRIT AND HISTORY OF AYURVEDA)
(SUBJECT CODE-AyUG-SN & AI)

Journal Cum Activity Book

DEPARTMENT OF
SAMHITA SIDDHANTA & SANSKRIT

INDEX

No.	Subject	TERM	Page No.	Signature
०१	शब्दरूपाणि	I	०१ – ०६	
०२	धातुरूपाणि	I	०७ – २५	
०३	सन्धि:	II	२६ – ४३	
०४	समास:	II	४४ – ५२	
०५	उपसर्गा: अव्ययार्था: च	I, II, III	५३ – ५४	
०६	निरुक्ति: पर्यायपदानि च	I, II, III	५५ – ५८	
०७	परिभाषा	I, II, III	५९ – ६४	
०८	श्लोका:	I, II, III	६५ – १६४	

Signature
Faculty of Sanskrit
Dept. of Samhita Siddhanta & Sanskrit

Signature of Head
Dept. of Samhita Siddhanta & Sanskrit

COMMON INSTRUCTIONS

1. Gujarat Ayurved University, Jamnagar follows NCISM regulations.

2. As per the amendment made in the NCISM syllabus on 11th February 2022, Practical Examination is added for 100 Marks in Sanskrit Evam Ayurved Itihasa subject of First Professional B.A.M.S.

3. Weightage of Record writing book is of 10 Marks.

4. At the time of University Practical Examination, Student shall able to explain Anvaya, Padachched etc. of each Shloka.

5. Student shall write 50 Shlokas with good handwriting in Record Writing Book from Ashtanga Hridaya Sutrasthana (01,02,04 & 11 to 14 Adhyay) and Charaksamhita Sutrasthana Adhyay 5 & 6.

6. Record Writing Book shall contain Shloka with Anvaya, Padachcheda, Samas, Shabdarupani, Dhaturupani and Bhavartha.

7. Student shall write one Shloka along with all the details on each page.

8. The Record Writing Book must be duly certified and signed by the respective Teacher & Head of the Department with date prior to the University Practical Examination.

Aim & Objective

1. Record writing book is an effort to remove fear about Sanskrit language and create affection towards Sanskrit and easy memorization of shloka & sutra from Samhita.
2. Our students get expertization in learning, speaking, reading & writing in Sanskrit.
3. Grammatical aspects of Samhita will lead the students towards better understanding and realization of Samhita sutras.
4. Students can get more confidence that may lead them to directly go through original text of Samhita and there will be less requirement of relay on translated text.
5. Record writing book is an effort to make our students more efficient about actual meaning of Sanskrit text so that they can understand *"Goodhaarth" (hidden meaning)* mentioned in Samhita & its commentaries.
6. Learning Sanskrit at graduate level in BAMS course will result in good development of efficient literature study & will produce excellent research scholars & Ayurved physicians.

०१. अधोलिखितानां शब्दानां रूपाणि लिखत।

01. Write Down the Roop of Following Words.

०१. अकारान्त: पुल्लिङ्ग: वैद्यशब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

०२. उ-कारान्त: पुल्लिङ्ग: ऋतु-शब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

०३. ऋ-कारान्त: पुल्लिङ्ग: पितृ-शब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

०४. त्-कारान्त: पुल्लिङ्ग: मरुत्-शब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

०५. ज्-कारान्त: पुल्लिङ्ग: भिषज्-शब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

०६. आ-कारान्त: स्त्रीलिङ्ग: कला-शब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

०७. इ-कारान्त: स्त्रीलिङ्ग: प्रकृति-शब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

०८. ई-कारान्त: स्त्रीलिङ्ग: धमनीशब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

०९. त्-कारान्तः स्त्रीलिङ्गः योषित्-शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्धः				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

१०. स्-कारान्तः स्त्रीलिङ्गः जलौकस्-शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्धः				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

११. अ-कारान्तः नपुंसकलिङ्गः पित्तशब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्धः				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

१२. उ-कारान्त: नपुंसकलिङ्ग: मधु-शब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

१३. न्-कारान्त: नपुंसकलिङ्ग: वर्त्मन्-शब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

१४. ष्-कारान्त: नपुंसकलिङ्ग: आयुष्-शब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

१५. त्-कारान्त: नपुंसकलिङ्ग: शकृत्-शब्द:

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	
कर्ता				प्रथमा
कर्म				द्वितीया
करणम्				तृतीया
सम्प्रदानम्				चतुर्थी
अपादानम्				पञ्चमी
सम्बन्ध:				षष्ठी
अधिकरणम्				सप्तमी
सम्बोधनम्				सम्बोधनम्

छात्रस्य हस्ताक्षरम् **शिक्षकस्य हस्ताक्षरम्**

०२. अधोलिखितानां धातुनां लट्-लृट्-लोट्-लङ्-विधिलिङ्-लकाराणां रूपाणि लिखत ।

02. Write down the लट्-लृट्-लोट्-लङ्-विधिलिङ्-लकाराणां Roop of the following dhatu.

A. परस्मैपदम्

1. भ्वादिगण: -

भू - सत्तायाम् | **गम् - गतौ**

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				**लृट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				**लोट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				**लङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				**विधिलिङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

2. अदादिगण: -

अद्-भक्षणे **अस्-भुवि**

लट्				**लट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				**लृट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				**लोट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				**लङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				**विधिलिङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

3. जुहोत्यादिगण: -

धा – धारणपोषणयो: **दा-दाने**

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

4. दिवादिगणः -

दिवु- क्रिडादौ **पुष्- पुष्टौ**

लट्				लट्			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुषः				प्र.पुरुषः			
म.पुरुषः				म.पुरुषः			
उ.पुरुषः				उ.पुरुषः			
लृट्				लृट्			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुषः				प्र.पुरुषः			
म.पुरुषः				म.पुरुषः			
उ.पुरुषः				उ.पुरुषः			
लोट्				लोट्			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुषः				प्र.पुरुषः			
म.पुरुषः				म.पुरुषः			
उ.पुरुषः				उ.पुरुषः			
लङ्				लङ्			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुषः				प्र.पुरुषः			
म.पुरुषः				म.पुरुषः			
उ.पुरुषः				उ.पुरुषः			
विधिलिङ्				विधिलिङ्			
पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुषः				प्र.पुरुषः			
म.पुरुषः				म.पुरुषः			
उ.पुरुषः				उ.पुरुषः			

5. स्वादिगण: -

चिस्- चयने　　　　　　　　　　　　　　　　शक्- शक्तौ

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

6. तुदादिगण: -

लिख्- लेखने **तुद्-व्यथने**

लट्				**लट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				**लृट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				**लोट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				**लङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				**विधिलिङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

7. रुधादिगण: -

रुध् - आवरणे

भिद् - विदारणे

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

8. तनादिगण: -

तनु – विस्तारे | कृञ् – करणे

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

9. क्र्यादिगण: -

ग्रह् – उपादाने | ज्ञा – अवबोधने

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

10. चुरादिगण: -

चुर्– स्तेये

कथ् - वाक्यप्रबन्धे

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

B. आत्मनेपदम्

1. भ्वादिगण: -

लभ् – प्राप्तौ **वृत् – वर्तने**

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				**लृट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				**लोट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				**लङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				**विधिलिङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

2. अदादिगण: -

शीङ्-स्वप्ने — ब्रू- व्यक्तायां वाचि

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

3. जुहोत्यादिगण: -

धा – धारणपोषणयो: | दा-दाने

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				**लृट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				**लोट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				**लङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				**विधिलिङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

4. दिवादिगण: -

विद्- सत्तायाम् **जनी- प्रादुर्भावे**

लट्				**लट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				**लृट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				**लोट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				**लङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				**विधिलिङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

5. स्वादिगण: -

चिञ्- चयने

6. तुदादिगण: -

तुद्- व्यथने

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

7. रुधादिगण: -

रुध् - आवरणे　　　　　　भुज् – अभ्यवहारे

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

8. तनादिगण: -

तनु – विस्तारे

कृञ् – करणे

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

9. क्र्यादिगण: -

ग्रह् – उपादाने

लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:			
उ.पुरुष:			
लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:			
उ.पुरुष:			
लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:			
उ.पुरुष:			
लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:			
उ.पुरुष:			
विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:			
उ.पुरुष:			

ज्ञा – अवबोधने

लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:			
उ.पुरुष:			
लृट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:			
उ.पुरुष:			
लोट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:			
उ.पुरुष:			
लङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:			
उ.पुरुष:			
विधिलिङ्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:			
उ.पुरुष:			

10. चुरादिगण: -

चुर्– स्तेये **भक्ष् - अदने**

लट्				लट्			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लृट्				**लृट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लोट्				**लोट्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
लङ्				**लङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			
विधिलिङ्				**विधिलिङ्**			
पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	पुरुष:	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पुरुष:				प्र.पुरुष:			
म.पुरुष:				म.पुरुष:			
उ.पुरुष:				उ.पुरुष:			

छात्रस्य हस्ताक्षरम् **शिक्षकस्य हस्ताक्षरम्**

०३. अधोलिखितानां प्रत्येकं सन्धेः सूत्रविध्युदाहरणानि लिखित्वा पञ्च पञ्च उदाहरणानि संहितातः सन्दर्भसहितं (अष्टाङ्गहृदयतः, चरकसंहितातः) अन्विष्य लिखत।

4. Explain each of the following Sandhi its sutra, Vidhi with Examples. Find and write five Examples from Samhita (अष्टाङ्गहृदयतः, चरकसंहितातः) with references.

A. अच्-सन्धिः

१. यण्-सन्धिः

२. अयादि-सन्धिः

२. अयादि-सन्धिः

३. गुण-सन्धि:

४. वृद्धि-सन्धि:

५. दीर्घ-सन्धिः

B. हल्-सन्धिः

१. श्चुत्व-सन्धिः

२. ष्टुत्व-सन्धिः

३. जश्त्व-सन्धि:

४. चर्त्व-सन्धिः

५. परसवर्ण-सन्धि:

६. अनुस्वार-सन्धिः

C. विसर्ग-सन्धि:

१. रुत्व-आदेश:

२. उत्व-आदेश:

छात्रस्य हस्ताक्षरम्　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　शिक्षकस्य हस्ताक्षरम्

०४. अधोलिखितानां प्रत्येकं समासस्य व्याख्योदाहरणानि लिखित्वा पञ्च पञ्च उदाहरणानि संहितात: सन्दर्भसहितं (अष्टाङ्गहृदयत:, चरकसंहितात:) अन्विष्य लिखत।

4. Explain each of the following Samas its vyakhya with Examples. Find and write five Examples from Samhita (अष्टाङ्गहृदयत:, चरकसंहितात:) with references.

१. अव्ययीभाव: समास:

२. तत्पुरुष: समास:

३. बहुव्रीहि: समास:

४. द्वन्द्वः समासः

छात्रस्य हस्ताक्षरम्　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　शिक्षकस्य हस्ताक्षरम्

०५.संहितासु उपसर्गाणाम् अव्ययानां च प्रयोग: कस्मिन्नर्थे अभवत्तथा उपसर्गेप्रयोगेण अर्थे किं परिवर्तनं भवति तद्विषये लिखत ।

04. Write about the meaning in which Upasarga & Avyaya are used in the samhitas and what change in the meaning is caused by the use of Upasarga.

छात्रस्य हस्ताक्षरम्   शिक्षकस्य हस्ताक्षरम्

०६. अधोलिखितानां शब्दानां निरुक्तिं पर्यायपदानि च लिखत।

06. write down the Nirukti (Etymology) & Paryaya (Synonyms) of following words.

१. आयु:	२. वात:	३. पित्तम्	४. कफ:	५. शरीरम्
६. रस:	७. मन:	८. अग्नि:	९. इन्द्रियम्	१०. रोग:
११. शुक्रम्	१२. मूत्रम्	१३. पुरीषम्	१४. आत्मा	१५. बुद्धि:

छात्रस्य हस्ताक्षरम्   शिक्षकस्य हस्ताक्षरम्

०७. अधोलिखितानां शब्दानां परिभाषां लिखत ।

08. write down the definition of following words.

१. आयुर्वेद:	२. दूष्यम्	३. संसर्ग:	४. सन्निपात:	५. चय:
६. प्रकोप:	७. स्थानसंश्रय:	८. विपाक:	९. स्त्रोत:	१०. सात्म्यम्
११. अध्यशनम्	१२. योगवाही	१३. लङ्घनम्	१४. बृहण:	१५. पथ्यम्

छात्रस्य हस्ताक्षरम्   शिक्षकस्य हस्ताक्षरम्

०८. १ त: ५० पर्यन्तानां श्लोकानां पदच्छेदं, अन्वयं, पदार्थं, व्याकरणात्मकविवरणं [शब्दधातुरूप-सन्धि-समासाव्ययानि] लिखत।

08. Write पदच्छेदं, अन्वयं, पदार्थं, व्याकरणात्मकविवरणं [शब्दधातुरूप-सन्धि-समासाव्ययानि] of shlokas from 1 to 50.

१. रागादिरोगान् सततानुषक्तानशेषकायप्रसृतानशेषान्।

औत्सुक्यमोहारतिदाञ्जघान योऽपूर्ववैद्याय नमोऽस्तु तस्मै ॥ [अ.हृ.सू.1.1]

२. आयु: कामयमानेन धर्मार्थसुखसाधनम्। आयुर्वेदोपदेशेषु विधेय: परमादर: ॥ [अ.हृ.सू.1.4]

३. वायु: पित्तं कफश्चेति त्रयो दोषा: समासत: । विकृताविकृता देहं घ्नन्ति ते वर्तयन्ति च ।। [अ.हृ.सू. 1.6B-7A]

४. ते व्यापिनोऽपि हृन्नाभ्योरधोमध्योर्ध्वसंश्रया: । वयोऽहोरात्रिभुक्तानां तेऽन्तमध्यादिगा: क्रमात् ॥ [अ.हृ.सू. 1.7B-8A]

५. शुक्रार्तवस्थैर्जन्मादौ विषेणेव विषक्रिमे: । तैश्च तिस्र: प्रकृतयो हीनमध्योत्तमा: पृथक् ॥ [अ.हृ.सू.1.9B-10A]

६. रसासृङ्मांसमेदोऽस्थिमज्जशुक्राणि धातव: । सप्त दूष्या: मला मूत्रशकृत्स्वेदादयोऽपि च ॥ [अ.हृ.सू.1.13]

७. गुरुमन्दहिमस्निग्धश्लक्ष्णसान्द्रमृदुस्थिराः । गुणाः ससूक्ष्मविशदा विंशतिः सविपर्ययाः ॥ [अ.हृ.सू.1.18]

८. दर्शनस्पर्शनप्रश्नैः परीक्षेत च रोगिणम्। रोगं निदानप्राग्रूपलक्षणोपशयाप्तिभिः॥ [अ.हृ.सू.1.22]

९. दक्षस्तीर्थात्तशास्त्रार्थो दृष्टकर्मा शुचिर्भिषक् । बहुकल्पं बहुगुणं सम्पन्नं योग्यमौषधम् ॥ [अ.हृ.सू.1.28]

१०. ब्राह्मे मुहूर्ते उत्तिष्ठेत् स्वस्थो रक्षार्थमायुष: । शरीरचिन्तां निर्वर्त्य कृतशौचविधिस्तत: ॥ [अ.हृ.सू.2.1]

११. अभ्यङ्गमाचरेन्नित्यं, स जराश्रमवातहा। दृष्टिप्रसादपुष्ट्यायुःस्वप्नसुत्वक्त्वदार्ढ्यकृत्॥ [अ.हृ.सू.2.8]

१२. शिरःश्रवणपादेषु तं विशेषेण शीलयेत्। वर्ज्योऽभ्यङ्गः कफग्रस्तकृतसंशुद्ध्यजीर्णिभिः ॥ [अ.हृ.सू.2.9]

१३. लाघवं कर्मसामर्थ्यं दीप्तोऽग्निर्मेदसः क्षयः। विभक्तघनगात्रत्वं व्यायामादुपजायते॥ [अ.हृ.सू.2.10]

१४. उद्वर्तनं कफहरं मेदसः प्रविलायनम्। स्थिरीकरणमङ्गानां त्वक्प्रसादकरं परम्॥ [अ.हृ.सू.2.15]

१५. जीर्णे हितं मितं चाद्यान्न वेगानीरयेद्बलात् । न वेगितोऽन्यकार्यः स्यान्नाजित्वा साध्यमामयम् ॥ [अ.हृ.सू.2.19]

१६. हिंसास्तेयान्यथाकामं पैशुन्यं परुषानृते। सम्भिन्नालापं व्यापादमभिध्यां दृग्विपर्ययम्॥ [अ.हृ.सू.2.21B-22A]

१७. काले हितं मितं ब्रूयादविसंवादि पेशलम्। पूर्वाभिभाषी, सुमुखः सुशीलः करुणामृदुः ॥ [अ.हृ.सू.2.26]

१८. आचार्यः सर्वचेष्टासु लोक एव हि धीमतः । अनुकुर्यात्तमेवातो लौकिकेऽर्थे परीक्षकः ॥ [अ.हृ.सू.2.45]

१९. वेगान्न धारयेद्वातविण्मूत्रक्षवतृट्क्षुधाम्। निद्राकासश्रमश्वासजृम्भाश्रुच्छर्दिरेतसाम्॥ [अ.हृ.सू.4.1]

२०. धारयेत्तु सदा वेगान् हितैषी प्रेत्य चेह च। लोभेर्ष्याद्वेषमात्सर्यरागादीनां जितेन्द्रियः ॥ [अ.हृ.सू.4.24]

२१. दोषाः कदाचित्कुप्यन्ति जिता लङ्घनपाचनैः । ये तु संशोधनैः शुद्धा न तेषां पुनरुद्भवः ॥ [अ.हृ.सू.4.26]

२२. शीतोद्भवं दोषचयं वसन्ते विशोधयन् ग्रीष्मजमभ्रकाले।

घनात्यये वार्षिकमाशु सम्यक् प्राप्नोति रोगानृतुजान्न जातु॥ [अ.हृ.सू.4.35]

२३. नित्यं हिताहारविहारसेवी समीक्ष्यकारी विषयेष्वसक्तः ।

दाता समः सत्यपरः क्षमावानाप्तोपसेवी च भवत्यरोगः ॥ [अ.हृ.सू.4.36]

२४. दोषादीनां यथास्वं च विद्याद् वृद्धिक्षयौ भिषक् । क्षयेण विपरीतानां गुणानां वर्धनेन च ॥ [अ.हृ.सू.11.24]

२५. यथाबलं यथास्वं च दोषा वृद्धा वितन्वते । रूपाणि जहति क्षीणाः समाः स्वं कर्म कुर्वते ॥ [अ.हृ.सू.11.44]

२६. पक्वाशयकटीसक्थिश्रोत्रास्थिस्पर्शनेन्द्रियम् । स्थानं वातस्य तत्रापि पक्वाधानं विशेषतः ॥ [अ.हृ.सू.12.1]

२७. कायवाक्चित्तभेदेन कर्मापि विभजेत्त्रिधा। कायादिकर्मणो हीना प्रवृत्तिर्हीनसंज्ञिका॥ [अ.हृ.सू.12.40]

२८. दृष्टापचारजः कश्चित्कश्चित्पूर्वापराधजः । तत्सङ्करात्भवत्यन्यो व्याधिरेवं त्रिधा स्मृतः ॥ [अ.हृ.सू.12.57]

२९. दूष्यं देशं बलं कालमनलं प्रकृतिं वय:। सत्त्वं सात्म्यं तथाऽऽहारमवस्थाश्च पृथग्विधा:॥ [अ.हृ.सू.12.67]

३०. ग्रैष्म: प्रायो मरुत्पित्ते वासन्तः कफमारुते। मरुतो योगवाहित्वात् कफपित्ते तु शारदः ॥ [अ.हृ.सू.13.14]

३१. प्रयोगः शमयेद् व्याधिमेकं योऽन्यमुदीरयेत्। नाऽसौ विशुद्धः शुद्धस्तु शमयेद्यो न कोपयेत्॥ [अ.हृ.सू.13.16]

३२. व्यायामादूष्मणस्तैक्ष्ण्यादहिताचरणादपि। कोष्ठाच्छाशाखास्थिमर्माणि द्रुतत्वान्मारुतस्य च॥ [अ.हृ.सू.13.17]

३३. श्रावणे कार्तिके चैत्रे मासि साधारणे क्रमात्। ग्रीष्मवर्षाहिमचितान् वाय्वादीनाशु निर्हरेत्॥ [अ.हृ.सू.13.33B-34A]

३४. अत्युष्णवर्षशीता हि ग्रीष्मवर्षाहिमागमाः । सन्धौ साधारणे तेषां दुष्टान् दोषान् विशोधयेत् ॥ [अ.हृ.सू.13.34B-35A]

३५. पाचनं दीपनं क्षुत्तृड्व्यायामातपमारुता: । बृंहणं शमनं त्वेव वायो: पित्तानिलस्य च ॥ [अ.हृ.सू.14.7]

३६. तत्र संशोधनैः स्थौल्यबलपित्तकफाधिकान्। आमदोषज्वरच्छर्दिरतीसारहृदामयैः॥ [अ.हृ.सू.14.12]

३७. तत्र मेदोनिलश्लेष्मनाशनं सर्वमिष्यते। कुलत्थजूर्णश्यामाकयवमुद्गमधूदकम्॥ [अ.हृ.सू.14.21]

३८. अचिन्तया हर्षणेन ध्रुवं सन्तर्पणेन च। स्वप्नप्रसङ्गाच्च कृशो वराह इव पुष्यति॥ [अ.हृ.सू.14.34]

३९. गुरु चातर्पणं स्थूले विपरीतं हितं कृशे। यवगोधूममुभयोस्तद्योग्याहितकल्पनम्॥ [अ.हृ.सू.14.36]

४०. दोषगत्याऽतिरिच्यन्ते ग्राहिभेद्यादिभेदत:। उपक्रमा न ते द्वित्वाद्भिन्ना अपि गदा इव ॥ [अ.हृ.सू.14.37]

४१. सौवीरमञ्जनं नित्यं हितमक्ष्णो: प्रयोजयेत्। पञ्चरात्रेऽष्टरात्रे वा स्रावणार्थे रसाञ्जनम्॥ [च.सं.सू.५.१५]

४२. नित्यं स्नेहार्द्रशिरस: शिर: शूलं न जायते। न खालित्यं न पालित्यं न केशा: प्रपतन्ति च॥ [च.सं.सू.५.८१]

४३. पवित्रं वृष्यमायुष्यं श्रमस्वेदमलापहम्। शरीरबलसन्धानं स्नानमोजस्करं परम्॥ [च.सं.सू.५.९४]

४४. चक्षुष्यं स्पर्शनहितं पादयोर्व्यसनापहम् । बल्यं पराक्रमसुखं वृष्यं पादत्रधारणम् ॥ [च.सं.सू.५.१००]

४५. नगरी नगरस्येव रथस्येव रथी यथा। स्वशरीरस्य मेधावी कृत्येष्ववहितो भवेत्॥ [च.सं.सू.५.१०३]

४६. शीते शीतानिलस्पर्शसंरुद्धो बलिना बली। पक्ता भवति हेमन्ते मात्राद्रव्यगुरुक्षमः। [च.सं.सू.६.९]

४७. मद्यमल्पं न वा पेयमथवा सुबहूदकम्। लवणाम्लकटूष्णानि व्यायामं च विवर्जयेत्॥ [च.सं.सू.६.२९]

४८. पिबेत् क्षौद्रान्वितं चाल्पं माध्वीकारिष्टमम्बु वा । माहेन्द्रं तप्तशीतं वा कौपं सारसमेव वा ॥ [च.सं.सू.६.३७]

४९. दिवासूर्यांशुसन्तप्तं निशि चन्द्रांशुशीतलम्। कालेन पक्वं निर्दोषमगस्त्येनाविषीकृतम्॥ [च.सं.सू.६.४६]

५०. हंसोदकमिति ख्यातं शारदं विमलं शुचि। स्नानपानावगाहेषु शस्यते तद्यथाऽमृतम्॥ [च.सं.सू.६.४७]

छात्रस्य हस्ताक्षरम्

शिक्षकस्य हस्ताक्षरम्